

በመ/ቁ 02605 በታህሣሥ 24 ቀን 1990 ዓ.ም. እንዲሁም የአ/አ
ከተማ የመ/ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ 00366 ግንቦት 30 ቀን 1997 ዓ.ም
የሠጡዋቸው ውሳኔዎች ተሸረዋል።

- 2. ተጠሪዎች ያቀረቡት ክስ ተቀባይነት የለውም።
- 3. ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

የሰ/መ/ቁ. 33831

ሚያዝያ 14 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሠ

ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሐገሰ ወልዱ

ሂሩት መለሠ

ታፈሰ ይርጋ

አመልካች፡- ሀሰን ኢብራሂም

ተጠሪ፡- ኢብራሂም ይመር ሐሰን

መዝገቡን መርምረን ቀጥሎ የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍርድ

ጉዳዩ ያለአግባብ የተያዘብኝ ቤት ይለቀቅልኝ በሚል አመልካች ባቀረበው ክስ መነሻነት የተደረገውን ክርክር የሚመለከት ነው። ክሱን ያስተናገደው የደሴ ወረዳ ፍ/ቤት ተጠሪን በማስቀረብ የግራ ቀኝ ወገኖችን ክርክር ሰምቷል። በመጨረሻም ከሳሽ የቤቱ ባለሀብት መሆኑን በማስረጃ አረጋግጧል በማለት ተጠሪ ቤቱን እንዲለቅና ለአመልካች እንዲያስረክብ ወስኖአል። በሌላ በኩል ደግሞ ተጠሪ ውሳኔውን በመቃወም ለደቡብ ወሎ መስተዳድር ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ይግባኝ በማቅረቡ ክርክሩ በድጋሚ ተሰምቶአል። በመቀጠልም ፍ/ቤቱ ተጠሪ በቤቱ ላይ የተሻለ መብት ስላለው ለአመልካች ሊያስረክብ አይገባም በማለት የወሰነ ሲሆን፤ በዚህ ላይ ይግባኝ የቀረበለት የአማራ ብ/ክ/መ/ጠ/ፍ/ቤትም ውሳኔው ጉድለት የለበትም ብሎአል። የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ላይ ነው።

ይህ የሰበር ችሎትም አመልካች ህዳር 9 ቀን 2000 ዓ.ም በፃፈው ማመልከቻ ያቀረበውን አቤቱታ መሠረት በማድረግ ተጠሪን አስቀርቦ ክርክሩን ሰምቶአል። አቤቱታው በሰበር ችሎት እንዲታይ የተወሰነው ክርክር የተነሳበት ቀደም ሲል ፍ/ቤት በሰጠው ውሳኔ መሠረት በአመልካች ስም ስለመመዝገቡ ማስረጃ ቀርቦአል እየተባለ በቤቱ ላይ የተሻለ መብት

ያለው ተጠሪ ነው የመባሉን አግባብነት ለመመርመር ነው። በዚህ መሠረትም ይህን ነጥብ ከስር ጀምሮ ከተደረገው ክርክር፣ አቤቱታ ከቀረበበት ውሳኔ እና ከሕጉ ጋር አገናዝበን መርምረናል።

በመዝገቡ ከሰፈረው የግራ ቀኝ ወገኖች ክርክር እና የስር ፍ/ቤቶች ከሰጡአቸው ውሳኔዎች ይዘት መገንዘብ እንደቻልነው ለክርክሩ መነሻ የሆነው ቤት በሚመለከተው የአስተዳደር ክፍል ተመዝግቦ የሚገኘው በአመልካቹ ስም ነው። ወደኋላ ያለውን የቤቱን ታሪክ ስንመለከትም ቀደም ሲል ብርሃኔ አድማሱ፣ ጣይቱ አድማሱ እና አበበ ፋሪስ የተባሉት ሰዎች ንብረት እንደነበረ፣ እነዚህ ሰዎች ከአመልካች ብር 12,000(አስራ ሁለት ሺህ) በመበደራቸው ቤቱን ለ15 ዓመት በመያዣ ለአመልካች መስጠታቸውን በተባለው 15 ዓመት ውስጥ ገንዘቡን ካልመለሱ አመልካች ቤቱን በስሙ ለማዞር እንዲችሉ መስማማታቸውን አመልካችም በተባለው 15 ዓመት ውስጥ ገንዘቡ ስላልተመለሰልኝ በውላችን መሠረት ቤቱ በኔ ስም እንዲመዘገብ ይወሰንልኝ በማለት ለፍ/ቤት ክስ አቅርቦ ማስወሰኑን፣ በዚህ ረገድ የተሰጠው የፍ/ቤት ውሳኔም በይግባኝ ቀርቦ አለመሻሩን ለመገንዘብ ችለናል። ይህ እንግዲህ ከአመልካች አንጻር ያለው ሁኔታ ሲሆን፣ ተጠሪ ደግሞ ቤቱ እኔም ከተባሉት ሰዎች በይዞታ ተሰጥቶኛል በማለት ነው የተከራከረው። ክርክሩን በይግባኝ የሰሙት ፍ/ቤቶች በወረዳ ፍ/ቤት የተሰጠውን ውሳኔ በመለወጥ የወሰኑትም ተጠሪ አለኝ ለሚለው የመያዣ ውል ከፍተኛ ግምት በመስጠት እና አመልካች ቤቱን በስሙ ያስመዘገበው ያለአግባብ ነው የሚል ምክንያት በመስጠት እንደሆነ ከውሳኔው ይዘት ለመገንዘብ ችለናል።

በበኩላችን እንደምናየው ክርክሩ ውስብስብነት የሌለው እጅግ ግልጽ ቀላልም ነው። አመልካችም ሆነ ተጠሪ ከቀድሞ የቤቱ ባለቤቶች ጋር የመያዣ ውል ማድረጋቸውን በተመሳሳይ ሁኔታ የገለጹ ቢሆንም፣ አመልካች ግን አንድ እርምጃ ወደፊት በመሄድ የመያዣ ውል ነው ያለውን መሠረት በማድረግ ክስ መስርቶ ቤቱ በሱ ስም እንዲመዘገብ

አስወስኖአል። ይህ ውሳኔ በማንኛውም ይግባኝ ሰሚ ፍ/ቤት ያልተሻረ ሲሆን፣ አመልካችም በውሳኔው መሠረት በሚመለከተው የአስተዳደር አካል ቤቱን በስሙ አስመዝግቦ የባለቤትነት ማረጋገጫ ማስረጃ አግኝቶአል። ከዚህ እንግዲህ በግልጽ መገንዘብ የሚቻለው በአሁኑ ደረጃ የቤቱ ባለቤት ሊባል የሚችለው አመልካች እንደሆነ ነው /በፍ/ብ/ሕግ ቁ. 1195 የተቀመጠው ድንጋጌ ይመለከቷል/። ይግባኙን የሰሙት ፍ/ቤቶች ተጠሪ አለኝ የሚለውን የመያዣ ውል በፍ/ብ/ሕግ ቁ. 3052 በተደነገገው መሠረት የተመዘገበ እና በሕግ የሚታወቅ ስለመሆኑ እንኳን ሳይረጋገጡ በቤቱ ላይ ከአመልካች የተሻለ መብት አለው ወደሚለው መደምደሚያ መድረሳቸው አግባብ አይደለም። የመያዣ ውሉ በሕግ የታወቀ ቢሆን እንኳን ተጠሪን በቀጥታ የቤቱ ባለቤት የሚያደርገው አይደለም። ከሁሉ በላይ ደግሞ አመልካች ቤቱን በስሙ ያስመዘገበው በፍ/ቤት ባሰጠው ውሳኔ መሠረት በመሆኑና ይህ ውሳኔም በበላይ ፍ/ቤት ያልተሻረ በመሆኑ በአሁኑ ደረጃ የስም ዝውውሩ ትክክል አልነበረም ወደሚለው ነጥብ መግባት የሚቻልበት ምንም የሕግ ምክንያት የለም። ሲጠቃለል በሕግ በግልጽ የተረጋገጠ የባለቤትነት መብት ያለው አመልካች ሆኖ ሳለ ከዚህ ውጪ በሆነ ሁኔታ /በሕሊና ግምት ላይ በመመስረት/ ፍርድ መስጠቱ በማንኛውም መለኪያ ተቀባይነት ሊኖረው አይችልም። ስለዚህም አቤቱታ የቀረበበት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ለማለት ችለናል።

ው ሣ ኔ

1. አቤቱታ የቀረበበት በአማራ ብ/ክ/መ/በደቡብ ወሎ መስተዳድር ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት ተሰጥቶ የአማራ ብ/ክ/መ/ጠ/ፍ/ቤት በፍ/ብ/ይ/መ/ቁ. 15/2000 ጥቅምት 11 ቀን 2000 ዓ.ም በሰጠው ትዕዛዝ የፀናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕግ ቁ. 348/1/ መሠረት ተሸርአል።